

Inbreng Eric Balemans, plv. voorzitter Provinciale Staten van Utrecht in de consultatie van minister Plasterk in het kader van de Arhi-procedure

5 februari 2013

Inleiding

Voorzitter, geachte heer Plasterk

Gisteren hebben PS van Utrecht gesproken over uw voornemen tot het samenvoegen van onze provincie met de provincies Noord-Holland en Flevoland. Namens de Staten, doe ik u verslag van wat wij besproken hebben.

Aan de hand van een aantal thema's schets ik u de mening van de meerderheid van PS, bestaande uit de fracties van VVD, CDA, PVV, GroenLinks, SP, ChristenUnie, SGP, 50PLUS en PvdD. Daarna geef ik de standpunten van PvdA en D66 weer.

Voor alle partijen staat in ieder geval voorop dat het middenbestuur efficiënt en daadkrachtig moet kunnen opereren. Een meerderheid van de Staten is tegen een fusie van Flevoland, Noord-Holland en Utrecht en wijzen een experiment zonder een integrale visie af.

Visie

Het eerste thema is de visie op het openbaar bestuur. Als je het openbaar bestuur in Nederland daadkrachtig wilt maken, heb je daar een integrale visie voor nodig. Deze integrale visie moet uitgaan van de samenhang binnen de gedecentraliseerde eenheidsstaat. Volgens de gehele Staten ontbreekt deze visie. Een zorgvuldige aanpak begint met een probleemstelling en niet bij de conclusie. Bij het nu voorliggende proces en dit voornemen om Utrecht, Flevoland en Noord-Holland samen te voegen gebeurt dat naar de mening van de meerderheid van de staten niet. U heeft inmiddels aangegeven naar aanleiding van de motie Kox dat u deze integrale visie gaat opstellen. Wij zien deze met belangstelling tegemoet.

Bestuurlijke drukte

Niemand kan tegen het terugdringen van bestuurlijke drukte zijn. Echter: bij bestuurlijke drukte hoort niet alleen gekeken te worden naar de provincies, maar ook naar de relatie van het middenbestuur met Wgr plusregio's, veiligheidsregio's, waterschappen en gedecentraliseerde rijksdiensten. Als u de bestuurlijke drukte wilt verminderen, dan stellen wij voor dat u ook alle bestuurlijke tussenlagen en hulpstructuren afschaft en voorkomt dat er nieuwe ontstaan, zoals een vervoersautoriteit.

Randvoorwaarden

De Staten hebben vijf randvoorwaarden benoemd, te weten:

1. Er moet een *inhoudelijke integrale visie* op de modernisering van het gehele binnenlands bestuur zijn. Centraal daarin staat de toegankelijke moderne overheid. Er moet balans zijn in de zwaarte en omvang waarin bestuursorganen naast elkaar staan. Alle hervormingsvoorstellen (opheffing WGR+, opschaling naar 100.000+ gemeenten, integreren waterschappen in landsdelen, rollen en taken van

departementen, en de opschaling van provincies) hangen sterk met elkaar samen. Hierbij zijn de inhoudelijke maatschappelijke opgaven altijd leidend en de (organisatie)structuur volgend.

2. Het aantal bestuurlijke tussenlagen en hulpstructuren wordt sterk teruggebracht en er worden zeker geen nieuwe ingevoerd.
3. Er zijn alternatieve varianten en voorstellen onderzocht voor opschaling van provincies die leiden tot een nog slagvaardiger, efficiënter en *democratisch gelegitimeerd* middenbestuur, waarvan de schaal past bij de problematiek en de maatschappelijke opgaven in het gebied. (Wij toetsen die op meerwaarde, draagvlak en inhoud voor de Utrechtse regio.)
4. Maatschappelijke opgaven vragen om een integraal opererende provincie met een *sterk profiel, alle bevoegdheden en verantwoordelijkheden op de kerntaken* en een *eigen belastinggebied*.
5. Er moet *breed draagvlak* in het gebied zijn. Dat dient zich niet te beperken tot Provinciale Staten zelf.

Het nu gepresenteerde voornemen voldoet niet aan deze randvoorwaarden en wijzen de Staten dan ook in meerderheid af.

Procedure

U kiest voor een sterk gecomprimeerde arhi-procedure om Utrecht, Flevoland en Noord-Holland in 2015 te hebben samengevoegd. Dit doet volgens de meerderheid van Provinciale Staten geen recht aan de ingrijpende hervorming en de zorgvuldigheid die daarbij betracht hoort te worden.

Draagvlak

Het is uw wens dat de burgers van de betrokken provincies intensief betrokken worden bij de besluitvorming. U kiest voor één bijeenkomst met burgers in de provincie Utrecht op 13 maart a.s.. Provinciale Staten vinden dat burgers beter bij dit proces moeten worden betrokken. Daarom hebben Provinciale Staten met uitzondering van GroenLinks, PvdA en D66 in hun vergadering van 4 februari besloten om voorbereidingen te treffen voor het houden van een referendum en dat referendum uit te schrijven gelijk vallend met de gemeenteraadsverkiezingen van 2014.

Daarnaast bestaat er bij een meerderheid van Provinciale Staten twijfel over de door u te verwachten financiële consequenties.

De visie van Partij van de Arbeid en D66 wijkt op onderdelen af van de meerderheid van Provinciale Staten.

Zo vindt de PvdA dat uit tal van onderzoeken blijkt dat de Randstad op meerdere terreinen onder de maat presteert als gevolg van een inefficiënt bestuur, dat er teveel bestuurders zijn die functioneren op het verkeerde schaalniveau. De PvdA wil een eind maken aan de

ineffectieve bestuurscultuur. Zij wil democratisch te controleren bestuurslagen doorzettingsmacht geven op het niveau waarop de problemen zich voordoen. De PvdA beseft dat met een opschaling niet alle problemen worden opgelost. Volgens haar zijn de positieve gevolgen van de opschaling dusdanig groot dat de PvdA overtuigd voorstander is van de fusie tussen Flevoland, Utrecht en Noord-Holland.

D66 vindt fusie geen doel op zich. Aan voorwaarden gebonden ziet D66 het als een oplossing voor bestuurskrachtproblemen die het adequaat aanpakken van huidige en toekomstige beleidsvraagstukken in de weg staan, **onder meer** versterking van de economische positie in een internationale kenniseconomie; de gezamenlijke aanpak van mobiliteitsproblemen en de woningbouwopgave van de regio Amsterdam – Almere – Utrecht. Dit soort zaken trekt zich niets meer aan van de historische provinciegrenzen. De houding van D66 is dus een 'Ja, mits'. De beoogde fusie lijkt volgens D66 teveel op een simpele optelsom van drie provincies. D66 is ervoor om ook niet-logische grenzen opnieuw te bekijken. De voorwaarden waaronder D66 kan instemmen met een dergelijke fusie zien zij **voldoende** verwoord in de **eerste 4** randvoorwaarden. Grootste zorg van D66 betreft het hoge tempo waarin de fusie zich moet voltrekken, omdat deze de kwaliteit en zorgvuldigheid van het te doorlopen proces in gevaar brengt en die zijn voor D66 heel belangrijk.